

JANEZ VAJKARD VALVASOR

Govorila vam bom o življenju in delu Valvasorja, ter o gradu Bogenšperk. Valvasorjevo najpomembnejše delo pa zagotovo poznate vsi to je Slava vojvodine kranjske.

Baron Janez Vajkard Valvasor je bil kranjski histograf, geograf, naravoslovec, tehnik, zbiratelj, itd. Poleg tega pa je bil tudi vojak in poveljnik. Njegovo največje delo je Slava vojvodine Kranjske. Valvasor se je rodil maja 1641, v Ljubljani. Rojstni datum ni znan, vemo pa da so ga krstili v cerkvi Sv. Nikolaja 28. maja. Bil je dvanajsti od sedemnajstih otrok. Njegova hiša naj bi stala na mestnem trgu 4.

Slava vojvodine Kranjske (Die Ehre dess Hertzogthums Crain) je eden izmed simbolov slovenstva, temeljni kamen slovenske zgodovine, polihistoriko delo, ki je izšlo leta 1689 v Nürnbergu v nemščini in velja za največje delo barona Janeza Vajkarda Valvasorja ter še danes za eno izmed najpomembnejših znanstvenih del o Sloveniji, v katerem je bilo zajeto vse tedanje in dotedanje vedenje o naši deželi in prebivalstvu, najbolj prepoznavna in ena izmed najboljšežnejših knjig, kar jih premoremo, knjiga, ki ustvarja podlago za ozaveščanje in povezovanje slovenskega naroda. Celotno delo zajema 15 knjig, vezanih v 4 dele, ki obsegajo skupaj 3.552 strani velikega formata, poleg tega pa še 24 prilog in 528 bakrorezov. Knjiga, ki je pisana v nemškem jeziku in tiskana v Nürnbergu. Valvasor je predstavil Kranjsko s pomočjo zgodovine, geografije, topografije, medicine, etnologije, biologije, geologije in drugih ved. Slava vojvodine Kranjske je tako prvi sistematični prikaz naše zgodovine, ozemlja in načina življenja, in še danes, v začetku 21. stoletja, vzdrži večino meril resnega znanstvenega dela.

Do danes je bilo prevedenih le nekaj odlomkov....

Naredil pa je tudi mnogo drugih stvari, med njimi so (nastala so v času njegovega bivanja na Bogenšperku):

- Slava vojvodine Kranjske
- raziskava Cerknškega jezera, ki je Valvasorja "pripeljala" med člane Angleške kraljevske družbe

- ustanovitev prvega grafičnega zavoda na slovenskih tleh leta 1678
- izdaja več topografskih del
- načrt za predor Ljubelj
- načrt in izvedba nove tehnike ulivanja bron

Valvasor pa ni vse življenje ostal v Ljubljani, po njem je namreč posebno znan grad Bogenšperk:

Ta grad je še eden tistih starih gorskih gradov, sezidanih na visokem hribu sredi gozdov. Ima razgled daleč na visoke snežnike proti Koroški in Štajerski.

Grad Bogenšperk je že leta 1689 v svoji knjigi Slava vojvodine Kranjske grad Bogenšperk opisal znameniti Valvasor, ki je na tem gradu preživel dvajset let svojega življenja (1672 – 1692). Grad je imel tudi knjižnico, grafično delavnico in tiskarno za bakroreze. Valvasor pa je želel narediti tudi vrt – to je razvidno iz njegovih načrtov.

- Kje se je Valvasor rodil?
- Kaj je bil Valvasor po poklicu?
- Katero je njegovo najbolj znano delo?
- Kje je živel?
- Kakšen je ta grad?
- Kaj je bilo posebnega na gradu?
- Ali je Valvasor naredil načrt za predor Ljubilej?
- Kakšen plemiški naziv je imel Valvasor?
- Koliko otrok je bilo v Valvasorjevi družini?
- Kje naj bi danes stala njegova hiša?
- Koliko knjig obsega slava vojvodine Kranjske?
- Kje in v katerem jeziku je Slava vojvodine kranjske najprej izšla?

Viri:

- Podobe Valvasorjeve Ljubljane, JEROVEC Leon, v Ljubljani 1992
- Internet:
 - http://sl.wikipedia.org/wiki/Janez_Vajkard_Valvasor
 - <http://www.slava-vojvodine-kranjske.si/>
 - <http://www.bogensperk.si/index.php?lang=si&url=0>